

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نماز در سیره امام مهدی (عج)

نگارش:

حجت الله رجبی

چکیده:

نماز یکی از ارکان بسیار مهم و کلیدی و از ضروریات دین مبین اسلام می باشد که منکر آن از دین خارج، و به اتفاق دانشمندان اسلامی کافراست خدای سبحان در قرآن کریم فرمود: «اننی انا الله لا اله الا انا فاعبدنی و اقم الصلوه لذكری»^۱ من الله هستم؛ معبودی جز من نیست، مرا پرست، و نماز را برای یاد من بپا دار.

نماز یاد یار و سرود سبز دیدار است که جان آدمی را آرامش می بخشد و او را همدوش عرشیان می کند از این رو و با توجه به آثار عظیم روحی و معنوی این عبادت انسان ساز، حضرات

معصومین علیهم السلام به عنوان طبیبان واقعی روحی انسانها اولاً خودشان بیشترین اهمیت را به این واجب الهی داده و با نمازهای خاشعانه و خاضعانه اوج بندگی و سرسپردگی بر آستان حضرت حق را به نمایش می گذاشتند و ثانیاً در فرصت های مختلف در گفتار و کردار پیروان و شیعیان خود را نسبت به این واجب الهی تشویق و ترغیب می نمودند.

امام دوازدهم شیعیان نیز از این قاعده مستثنی نبوده و همپای اجداد طاهرینش اهمیت ویژه و ممتازی به این فریضه مهم و سرنوشت ساز قائل می باشد که ما این مهم را از سیره آن حضرت از ابتدای تولد تا برپایی دولت حق با توجه به روایات وارده مشاهده می نماییم ما در این نوشتار جلوه هایی از سلوک و منش آن بزرگوار را در رابطه با نماز ذکر نموده و با استناد به روایاتی اهمیت فوق العاده این فریضه را در سیره آن بزرگوار و اهل بیت پاک پیامبر یاد آور شده ایم شاید از آنجا که یکی از وظایف منتظران زمینه سازی برای ظهور مولایشان می باشد با اهمیت دادن به این فریضه مهم در سطح جامعه اسلامی قدمی مهم در راستای تعجیل ظهور آن امام غایب برداشته باشیم.

کلید واژه: نماز، سیره معصومین، حکومت امام زمان، استعانت، نزول حضرت عیسی، سبک شمردن نماز، نماز یاران امام زمان، نمازهای وارده از امام،

مقدمه:

در میان عبادات، نماز از اهمیت و ویژگی خاصی برخوردار است. بهترین و موثرترین راه برای وصول و رسیدن به حق تعالی است. نماز اقرار به توحید و کبریایی و عظمت خداوند و مالکیت او نسبت به روز جزا و پاداش است و مورد تاکید و توصیه تمامی انبیا و اولیاء در راه تقرب به خداوند متعال و قادر علی الاطلاق می باشد چنانکه در سوره مریم از زبان حضرت عیسی (ع) می خوانیم که می گوید: «و تا زمانی که زنده ام خداوند مرا به نماز و زکات توصیه کرده است»^۲ و حضرت ابراهیم (ع) از خداوند می خواهد که او و ذریه اش را از اقامه کنندگان نماز قرار دهد^۳ و حضرت

^۲ «و اوصانی بالصلاة و الزکات ما دمت حیاً» (مریم/۳۱)
^۳ رَبِّ اجْعَلْنی مَقِیْمَ الصَّلوةِ و من ذرِیَّتِی (ابراهیم/۴۰)

اسماعیل(ع) هم پیوسته خانواده اش را به نماز و زکات فرمان می داد^۴ در زبان و بیان ائمه دین سلام الله علیهم اجمعین نیز از نماز به عنوان ستون و اساس دین یاد شده است، زیرا تنها ستون رو به آسمان است که می توان بدان تکیه زد و در امتداد آن عروج را به تماشا ایستاد. در سیره عبادی معصومین علیهم السلام ناب ترین و باشکوه ترین جلوه های عبودیت و بندگی را در نمازهای عارفانه و عاشقانه ایشان مشاهده می نماییم که نه تنها خود به این امر عبادی و انسان ساز عنایت و توجه خاص داشتند بلکه به شیعیان و دوست داران خود نیز با رفتار و گفتار بر اهمیت این فریضه الهی توصیه و تاکید می کردند. نماز در سیره عبادی امام زمان هم مانند اسلاف طاهرینش از اهمیت و جایگاه بی بدیلی برخوردار بوده و در روایات مختلفی که در این مورد وارد شده، به نقش و جایگاه بسیار مهم آن در حکومت جهانی حضرت مهدی علیه السلام اشاره شده است در این نوشتار به تعدادی از این روایات اشاره گردیده است.

(۱) برپایی نماز، یکی از اهداف حکومت جهانی امام زمان (عج)

در روایتی از امیرالمومنین علی علیه السلام اوضاع نابسامانی از لحاظ اعتقادی و دینی مردم در آخرالزمان به چشم می خورد در این روایت حضرت علی علیه السلام از مردم می خواهد هرگونه پرسشی که دارند از ایشان بپرسند^۵ که صعصعه بن صوحان از زمان خروج دجال سوال می کند و حضرت علی علیه السلام برای خروج دجال در آخرالزمان علاماتی ذکر می کنند که یکی از این علایم این است که: «... فان علامة ذلك اذا امات الناس الصلاة و...»^۶ با توجه به این روایت شریف، به این نتیجه تاسف بار دست می یابیم که نماز، این فریضه مهم الهی جایگاه و نقش کلیدی خود را در آخرالزمان برای هدایت انساها و تطهیر قلوب و عروج عرفانی و معنوی انسانها از دست می دهد از این رو یکی از وظایف بسیار مهم و حیاتی امام معصوم بعد از دوران ظهور، به عنوان احیا کننده دین^۷ و پیاده کننده احکام الهی و شریعت نبوی احیای این واجب فراموش شده به عنوان فروع دین، می باشد در روایتی چنین می خوانیم که زید بن علی بن حسین علیهم السلام می گوید: وقتی قائم آل محمد (عج) ظهور کند خطاب به مردم می گوید: «ایها الناس نحن الذین

^۴ «وكان يامر اهله بالصلاة» (مریم/۵۵)

^۵ عن نزال بن سمره قال خطبنا علي بن ابي طالب(ع) فحمد الله و اثنى عليه ، ثم قال: ايها الناس سلوني قبل ان تفقدوني- ثلاثا... بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۹۲

^۶ مجلسی، بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۹۳

^۷ چنان که در دعای ندبه می خوانیم: «این محیی معالم الدین و اهله...»

وعدكم الله تعالى في كتابه «الذين ان مكناهم في الارض اقاموا الصلاة و اتوا الزكاة و امروا بالمعروف و نهوا عن المنكر و لله العاقبة الامور»^۸ ای مردم! ما هستیم همان کسانی که خداوند در قرآن وعده آمدن آنها را داده و در وصف آنها فرمود: همان کسانی که هر گاه در زمین به آنها قدرت ببخشیم، نماز را بر پا می دارند و زکات می دهند و امر به معروف و نهی از منکر می کنند و پایان همه کارها برای خداوند است^۹

(۲) استعانت از نماز اولین اقدام امام زمان علیه السلام بعد از ظهور

در روایتی از امام صادق علیه السلام چنین می خوانیم وقتی حضرت مهدی علیه السلام ظهور می کند داخل مسجد الحرام می شود و رو به قبله و پشت به مقام ابراهیم، دو رکعت نماز می خواند. سپس می فرماید: «ای مردم! من سزاوارترین مردم به آدم علیه السلام هستم، من سزاوارترین مردم به ابراهیم علیه السلام هستم. من سزاوارترین مردم به اسماعیل علیه السلام هستم، من سزاوارترین مردم به محمد صلی الله علیه و آله هستم سپس دعا و تضرع می کند.^{۱۰}

(۳) نزول حضرت عیسی (ع) و اقتدا به امام زمان (عج)

از حضرت رسول (ص) نقل شده است که فرمود: «وقتی قائم آل محمد (عج) ظهور کند، مردم آماده نماز جماعت به امامت حضرت صاحب الزمان می شوند که در آن روز حضرت عیسی بن مریم علیهما السلام از آسمان به زمین می آید و آن چنان با عجله می رسد و عرق می کند که گویا از مویش عرق جاری است، حضرت صاحب الزمان (عج) خطاب به حضرت عیسی (ع) می فرماید: «تقدم و صل بالناس؛ بفرمایید و امام جماعت شوید.» حضرت عیسی (ع) می گوید: این جماعت به خاطر شما برپا شده است که امام باشی و ما ماموم تو باشیم.»^{۱۱}

۸. حج/۴۱

۹. مجلسی، بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۷۳، ح ۱۶۶؛ معجم احادیث الامام المهدی، ج ۵، ص ۲۶۷، ح ۱۶۹۲ در^{۱۰} ان القائم اذا دخل المسجد الحرام فيستقبل القبلة و يجعل ظهره الى المقام ثم يصلي ركعتين ثم يقول: ايها الناس! انا اولى بادم، انا اولى الناس بابراهيم، انا اولى باسما عيل، انا اولى الناس بمحمد. و يدعو و يتضرع: على حائري يزدى، الزام الناصب، ص ۲۶

۱۱. شيخ حر عاملی، اثبات الهداة، ج ۵، ص ۲۴۷؛ يزدى حائري، على، الزام الناصب، ج ۲، ص ۱۲۵

۴) نماز و عبادت یاران امام زمان (عج)

علاوه بر اهتمام ویژه امام زمان (عج) به نماز و برپایی و اقامه این امر الهی، یاران باوفا واصحاب حضرت در دولت ایشان نیز عاشق عبادت و راز و نیاز با خالق هستی بوده و در برپایی و اقامه این فریضه الهی، بسیار کوشا می باشند در روایت بسیار زیبایی که در مورد اوصاف یاران امام زمان (ع) وارد شده چنین می خوانیم: «رجال لا ینامون اللیل، لهم دوی فی صلاتهم کدوی النحل یتیتون قیاما علی اطرافهم، و یصبحون علی خیولهم، رهبان باللیل لیوث بالنهار، هم اطوع من الامة لسیدها...»^{۱۲} «مردانی که شبها [دراثر عبادت و خوف و خشیت الهی] نمی خوابند و صدای عبادت و راز و نیازشان مانند صدای لانه زبور عسل می باشد شبها را به بیتوته به عبادت سپری می کنند و شب را بر روی زین اسبها به صبح تبدیل می کنند، راهبان شب و شیران روزند و نسبت به امام زمانشان مطیعتتر از کنیز نسبت به مولایش هستند. و در روایت زیبای دیگری که از امام صادق علیه السلام وارد شده چنین می خوانیم: «کانی انظر الی القائم و اصحابه فی نجف الکوفة، کان علی روسهم الطیر، قد فنیت ازوادهم و خلقت ثیابهم و قد اثر السجود بجباههم. لیوث بالنهار، رهبان باللیل»^{۱۳} گویی قائم علیه السلام یارانش را در نجف کوفه می بینم. گویی پرنده ای بر بالای سرشان نشست و توشه شان تمام شده و لباس هایشان کهنه شده است و آثار سجده بر پیشانی هایشان دیده می شود. آنها شیران روز و عابدان شب هستند.

۵) اقامه نماز برنامه و توصیه مستمر عبادی امام به یاران

از بعضی روایات چنین برداشت می شود که اقامه نماز جزو برنامه مستمر و دائمی امام زمان علیه السلام به اصحاب و یاران در هنگامه بروز مشکلات و ناملایمت می باشد که ایشان اصحاب و یاران را به استعانت از این فریضه الهی دعوت می نماید و اصحاب حضرت که مطیع محض ایشان می باشند به دعوتش لبیک می گویند در روایتی از امام باقر علیه السلام چنین می خوانیم: «زمانی که [قائم علیه السلام] وارد نجف می شود، به یارانش می فرماید: «امشب را به عبادت خداوند، مشغول شوید» آنها آن شب را به رکوع، سجده و تضرع می گذرانند. زمانی که صبح می شود، به آنها می فرماید: به سمت نخيله بروید که در اطراف کوفه، خندقی کنده شده است آنها به

^{۱۲}. مجلسی، بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۰۸

^{۱۳}. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۸۶

سوی مسجد ابراهیم علیه السلام که در نخيله است، می روند و دو رکعت نماز میخوانند. زمانی که از مسجد خارج می شوند، گروهی از مرجئه و کسانی از لشکرسفیانی، به سوی آنان حمله می کنند. مهدی علیه السلام به یارانش می فرماید: «عقب برگردید و به آنها فرصت دهید» [بعد از مدتی] به آنها می فرماید: به آنها حمله کنید سپس، هیچ کس از سپاه دشمن نمی تواند از آن خندق عبور کند تا خبری برساند. سپس، داخل کوفه می شود.^{۱۴}

۶) جلوه‌های نماز و معنویت در حکومت امام زمان (عج)

در حکومت حضرت مهدی علیه السلام مردم به گونه بی سابقه ای به معنویت روی می آورند و در همه جا آوای اسلام طنین انداز است و آثار مذهب تجلی می کند به تعبیر برخی از روایات، اسلام در هر خانه، کوخ و چادری رخنه می کند؛ چنان که سرما و گرما در آن نفوذ می نماید. در چنین شرایطی استقبال و پذیرش مردم به مظاهر و شعارهای دینی، بی سابقه خواهد بود. استقبال مردم از آموزش قرآن،^{۱۵} نماز جماعت،^{۱۶} نماز جمعه^{۱۷} چشمگیر خواهد شد و مساجد کنونی و حتی مساجدی که در آینده ساخته می شود، برطرف کننده نیاز آنان نخواهد بود.^{۱۸}

آن چه در روایت است مبنی بر این که در یک مسجد، دوازده بار نماز جماعت خوانده می شود^{۱۹} دلیل روشنی بر اندازه پذیرش مردم نسبت به معنویت و مظاهر دینی است. امام صادق علیه السلام می فرماید: «خانه های کوفه به رودخانه کربلا و حیره متصل می شود؛ به گونه ای که فرد نمازگزار روز جمعه برای شرکت در نماز جمعه سوار بر مرکب تیزرومی شود، ولی بدان نمی رسد رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «خداوند مهدی علیه السلام را می فرستد و به وسیله او عظمت را به دین باز می گرداند... در آن روزگار کسی بر کره خاکی نیست، جز آن که ذکر لا اله الا الله بر زبان دارد

^{۱۴} حتی اذا سعد النجف قال لاصحابه: تعبدوا ليلتكم هذه، فيبيتون راجح و ساجد يتضرعون الى الله، حتى اذا اصبح قال: خذوا بنا طريق النخيلة و على الكوفة خندق مخندق حتى ينتهي الى مسجد ابراهيم با النخيلة فيصلى فيه ركعتين و...؛ بحار الانوار ج ۵۲، ص ۳۴۳ و ۳۴۴.

^{۱۵} بحار الانوار ۵۲: ۳۶۴

^{۱۶} عقد الدرر: ۱۵۹

^{۱۷} الغيبة، شيخ طوسي: ۲۹۵

^{۱۸} الكافي: ۴: ۴۲۷

^{۱۹} همان.

^{۲۰} الغيبة، شيخ طوسي: ۲۹۵

۷) نقش نماز در دوری انسان از ولایت شیطان

امام مهدی (عج) درباره نقش نماز در دوری انسان از ولایت شیطان و قرار گرفتن او در حریم ولایت الله می فرماید: «فما ارغم انف الشيطان افضل من الصلوة»^{۲۱}؛ هیچ چیز بهتر از نماز بینی شیطان را به خاک نمی مالد.

با توجه به این روایت شریف، نماز معجونی آسمانی و ترکیبی الهی است که تمام اجزای جسم و جان آدمی را میپرورد و او را در بستر تربیت الهی قرار می دهد و برپایی آن در پنج نوبت از شبانه روز می تواند دور کننده انسان از وسوسه های شیطانی و بستر ساز بهره گیری از هدایت ها و تربیت های ویژه الهی گردد و باعث تطهیر جان از هر گونه ناپاکیها و بیماریهای روحی و دوری از فحشا و منکرات گردد همان گونه که خداوند سبحان می فرماید: «...واقم الصلوة ان الصلوة تنهى عن الفحشاء والمنکر...»^{۲۲}

۸) آثار سبک شمردن نماز در کلام امام زمان (عج)

با توجه به جایگاه بی بدیل نماز در آموزه های دینی و کارکردهای عبادی و معنوی این فریضه الهی در تربیت نفوس و تقرب به معبود، امام مهدی همگام با اجداد طاهرینش به این مساله اهتمام ویژه ای داشته و با تعبیر بسیار تند و محکمی، نسبت به عواقب سبک شمردن نماز هشدار داده است در روایتی از امام زمان چنین می خوانیم: «...ملعون ملعون من اخر الغداه الی ان تنقضی النجوم»^{۲۳}؛ ملعون است ملعون است کسی که نماز مغرب را تا هنگامه آشکار شدن ستارگان و نماز صبح را تا ناپدید شدن آن ها به تاخیر بیندازد.

لازم به ذکر است که تعبیر زیادی از معصومین علیهم السلام درباره آثار زیان بار سبک شمردن نماز وارد شده که ما به روایتی دیگر از پیامبر اکرم (ص) در این مورد اکتفا می کنیم: در یکی از روزهای جمعه پیامبر اکرم (ص) مشغول ایراد خطبه های نماز جمعه بودند که کاروان تجارتنی «دحیه کلبی» از شام وارد مدینه شد، مردم با شنیدن صدای طبل که از ورود کاروان خبر می

^{۲۱}. شیخ طوسی، کتاب الغیبه، ص ۲۹۶

^{۲۲}. عنکبوت/ ۴۵

^{۲۳}. شیخ طوسی، الغیبه، ص ۲۷۰

داد، نماز جمعه را رها کردند و برای خریدن آذوقه و کالا به راه افتادند، کسی در مسجد باقی نماند جز دوازده نفر!!

رسول خدا (ص) فرمود «اگر این افراد برای نماز نمی ماندند خداوند از آسمان بر سر آنان (که نماز را رها کردند) سنگ می باراند» و به این مناسبت بود که این آیه نازل شد: «و اذا راوا تجارۀ...»^{۲۴} (=هنگامی که آنها تجارت یا سرگرمی و لهوی را ببینند پراکنده می شوند و به سوی آن می روند و تو را ایستاده به حال خود رها می کنند؛ بگو: آنچه نزد خداست بهتر از لهو و تجارت است، و خداوند بهترین روزی دهندگان است.

۹) نمازهای مختلف از امام زمان علیه السلام برای رفع مشکلات و برآورده شدن حاجتها

از امام زمان علیه السلام نمازهای متعددی برای خودسازی روحی و معنوی و برآورده شدن حوائج و رفع درماندگی و گرفتاری مومنان توصیه شده است که نقش بسیار زیادی در برنامه تربیتی و عبادی شیعیان داشته و باعث دلگرمی و امید شیعیان در مواجهه با امواج خروشان گرفتاریها و مشکلات می گردد و ارائه و معرفی نمازهای مختلف، نشانگر اهمیت فوق العاده این فریضه بسیار مهم الهی در سیره عبادی و تربیتی امام زمان (عج) می باشد.^{۲۵} از جمله این نمازها می توان به نماز امام زمان ارواحنا فداه اشاره کرد که مرحوم راوندی می نویسد نماز امام زمان دو رکعت است، در هر رکعت سوره حمد را یک مرتبه می خواند و چون به آیه «ایاک نعبد و ایاک نستعین» رسید آن را صدبار می گوید، و پس از نماز صد مرتبه بر پیامبر (ص) صلوات می فرستد، سپس حاجت خود را از خدا مسالت می نماید^{۲۶} این نماز مخصوص زمان و مکان خاصی نیست و در آن سوره و پس از آن دعای خاصی وارد نشده است.

از نمازهای دیگری که به آن توصیه شده و مخصوص مسجد مقدس جمکران می باشد نمازی است که از جناب حسن بن مثله جمکرانی نقل شده که ایشان گوید: مولای ما حضرت صاحب الزمان صلوات الله علیه فرمود: به مردم بگو به این مکان رغبت کنند، و اینجا را گرمی بدارند و در

^{۲۴} جمعه ۱۱/

^{۲۵} برای اطلاع بیشتر ر.ک. صحیفه مهدی، سید مرتضی مجتهدی، ص ۱۲۷-۱۵۰

^{۲۶} دعوات راوندی: ۸۹

این مکان چهار رکعت نماز بخوانند: دو رکعت نماز تحیت مسجد، که در هر رکعت یک مرتبه سوره حمد و هفت مرتبه سوره اخلاص را بخوانند و در هر رکوع و هر سجده ذکر آنرا هفت مرتبه بگویند.

و دو رکعت نماز حضرت صاحب الزمان صلوات الله علیه بخواند بدین ترتیب: چون سوره فاتحه را خواند و به (ایاک نعبد و ایاک نستعین) رسید صد مرتبه آن را تکرار کند، و پس از آنسوره فاتحه را تا آخر بخواند، و ذکر رکوع و سجود را هفت مرتبه تکرار کند، چون نماز را تمام کرد تهلیل بگوید و تسبیح حضرت فاطمه زهرا علیها سلام را بفرستد، چون تسبیح تمام شد سر به سجده گذارد و صد مرتبه بر پیغمبر و آلش صلوات بفرستد.

آنگاه حضرت چنین فرمودند: «فمن صلاها فکانما صلی فی بیت العتیق.» هر کس این نماز را بخواند مانند آن است که در کعبه نماز خوانده است.

نمازهای دیگری نیز از حضرت مهدی علیه السلام مانند: نماز امام زمان در مقام آن حضرت در حله و نعمانیه، نماز و دعای توجه به حضرت صاحب الزمان، نماز و دعای فرج برای رفع مشکلات مهم، نماز استغاثه به امام زمان، نماز هدیه خدمت امام زمان و ... وارد گردیده است که ما به خاطر اختصار از ذکر دستورالعمل آنها خودداری می نماییم و مشتاقین را به منابع مربوطه ارجاع می دهیم^{۲۷}

۱۰) نماز و ارتباط معنوی با امام زمان (عج) در ایام ویژه

در منابع روایی و در کتابهای ادعیه برای ارتباط روحی و معنوی با امام زمان در ایام ویژه نمازهای مخصوصی وارد گردیده که نشانگر اهمیت این فریضه بزرگ الهی برای ارتباط با ولی خدا و حجت الهی می باشد. نمازهایی که گاه از طرف سایر حجج الهی و گاه از طرف خود حضرت به دوستان و شیعیان تعلیم داده شده و نقش بسیار زیادی در ارتقای روحی و معنوی مومنین دارند و باعث رفع گرفتاریها و پریشان حالی شیعیان و دوستان اهل بیت علیهم السلام میگردند. از جمله این نمازها می توان به نماز روز بیست و هفتم ماه رجب، نماز شب نیمه ماه شعبان، نماز امام زمان در شب جمعه اشاره نمود که هر یک از این نمازها نقش ویژه ای در ارتقای روحی و معنوی افراد و ارتباط با خالق هستی دارند^{۲۸}

^{۲۷} ر.ک. صحیفه مهدی تالیف سید مرتضی مجتهدی
^{۲۸} ر.ک. صحیفه مهدی، ص ۱۴۶-۱۵۲

خاتمه:

در آن هنگام که به نماز می ایستی درواقع از هر محبوب دیگری دل می بری و به درگاه آن بی نیازی که از رگ گردن به تو نزدیکتر و از مادر به تو مهربانتر است روی می آوری. چه حال خوشی داری در آن زمان که در ذهن تو، جز مهر یار، چیز دیگری پایدار نیست.

به هنگام نماز، تو را لذتی است فوق لذتها که به تعبیر بزرگان اهل سلوک، هیچ لذت دیگری همپای آن نیست. انس با محبوب، دل سپردن به او، تنها او را پرستیدن و تنها از او کمک خواست، عالی ترین و بلکه زیباترین فرصت در این زندگی فانی است. چه لحظات بی نظیر و جذابی است اوقات نماز، روح را از تعلقات زمینی کندن و روان را تا اوج آسمان بالا بردن، با این عروج است که دل روشن، جان تطهیر، شیطان زمین گیر، غم ها و غصه ها برطرف، اشکها ریزان و باهدف، دل مسرور و چشمها پر نور، در های آسمان به روی بندگان گشوده می شود و باران رحمت حق، نمازگزاران را فرا می گیرد. فرشتگان، با نشاط تمام فرود می آیند و نمازگزار را در آغوش می گیرند و بدو سلام می گویند، دعاهایشان را به هدف اجابت می رسانند، روزی اش را وسعت می دهند و قبولی سایر اعمالش را به او بشارت می دهند. و باطن نماز، نماز گزار را وعده می دهد که من به هنگام احتضار، شفیع توام در ملاقات با ملک مامور پروردگار؛ و انیس خوشرو و مونس خوشبوی توام در عالم قبر و آن سرای ماندگار. و چه خوشایند است زمانی که این فریضه مهم الهی را با ولایت که روح نماز است پیوند زنیم و با تاسی از آن بزرگان - که در بالاترین درجه و جایگاه عبودیت قرار دارند- عبد صالح خداوند گردیم و با اهمیت دادن به این فریضه به خالق هستی تقرب جوییم باشد که مصداق آیه شریفه «و یل للمصلین الذین هم عن صلاتهم ساهون» نباشیم.

انشاءالله

کتابنامه:

۱. قرآن کریم

۲. مفاتیح الجنان

۳. جمعی از نویسندگان، معجم احادیث الامام المهدی، موسسه المعارف الاسلامیه، چ

اول، ۱۴۲۸هـ.ق

٤. حائري يزدي، علي، الزام الناصب، مؤسسة الاعلمي للمطبوعات، بيروت - لبنان، ١٤٠٤ هـ.ق
٥. شافعي سلمى، عقد الدرر، تعليق على نظري منفرد، مسجد مقدس جمكران، چ اول، ١٤١٦ هـ.ق
٦. شيخ طوسي، الغيبة، مؤسسة المعارف الاسلاميه، قم، چ دوم، ١٤١٧ هـ.ق
٧. شيخ حر عاملي، اثبات الهداء، المطبعة العلميه، قم، بي تا
٨. مجتهدى، مرتضى، ترجمه محمد حسين رحيميان، دار الثقلين، چاپ اول، ١٣٧٩
٩. مجلسى، محمد باقر، بحار الانوار، مؤسسه الوفاء، بيروت - لبنان، چ ٢، ١٤٠٣
١٠. محمد بن يعقوب كلينى، الكافى، دار الاسوه للطباعة والنشر، چاپ اول، ١٣٧٦ هـ.ش